

Asia: VN/9978/2024

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä

Lausunnonantajan lausunto

Määritelmät. Näkemyksenne asetusluonnoksen 2 §:n määritelmistä (esim. ovatko määritelmät selkeät, onko tarvetta lisätä määritelmiin jokin käsite?)

Kyllä

Perustelut:

On hyvä, että asetukseen on tuotu uusi 2 pykälä, missä määritellään keskeisiä käsitteitä. Keskeisten käsitteiden määrittely tukee asetuksen ymmärrettävyyttä ja siitä tehtävien tulkintojen yhdenmukaisuutta (palveluntuottajat, ammattihenkilöt, valvovat viranomaiset, asiakkaat, jne.).

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko terveydenhuollon käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin tarkoituksenmukaiset (18 §)?

Kyllä

Perustelut:

Käyttöoikeuksien tulee tukea asiakkaiden palvelujen ja palveluprosessien koordinaatiota ja integrointia palvelujen järjestäjien ja tuottajien välillä sekä eri palvelujen järjestäjien välillä. Yksityiskohtainen ja vahvasti käyttöoikeuksia rajaava asetusteksti ei ole perusteltu. Jos mahdollista, pykälätekstiä tulisi pyrkiä yksinkertaistamaan ja selventämään ajatellen mm. yksityisiä palveluntuottajia.

Asiakkaiden tietojen käsittelyn asianmukaisuutta varmistetaan monella tavalla ja tasolla. Pelkästään asiakastietolaki sisältää huomattavan määrän pykäläitä, jotka koskevat tietosuojaa ja salassapitoa, tiedonsaantioikeuksia ja asiakastietojen luovutusta, asiakirjojen käsittelyä sekä tietojärjestelmiä. Nämä pykälät määrittävät vahvasti asiakastietojen käyttöä.

Kuntoutuspalveluiden osalta oikeudet nähdä sosiaalihuollon asiakastietoja ovat perusteltuja ja tukevat hyötyjä tuottavan palvelun toteuttamista.

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko sosiaalihuollon käyttöoikeudet potilastietoihin tarkoituksenmukaiset (19 §)?

Ei

Perustelut:

Tiedonsiirto sosiaalihuollon ja terveydenhuollon välillä on määritelty painotetusti hyvinvointialueiden ympäristössä (etenkin muistiossa). Vähintään pykälän perustelutekstissä (muistio) tulee näkyä se, että yksityissektorilla on tarvetta tietojen liikkumiseen esimerkiksi työterveyden ja päihdesosiaalityöntekijän välillä, ja mahdollisesti kuntoutuksen ja työterveyden tai vastaanotto toiminnan välillä.

Huomiona se, että tällä hetkellä toimintakykyä koskevat tiedot ovat kokonaisuus erilaisia tietoja, jotka ovat hajautuneet eri paikkoihin /näkyville järjestelmissä. Saantioikeus on vaikeaa toteuttaa, jos/kun tilanne on tämä. Yksi vaihtoehto parantaa tilannetta olisi koota toimintakykyä koskevat tiedot yhdelle näkymälle.

Luovutusluvan kohdentaminen. Onko ehdotus luovutusluvan kohdentamisesta asiakkaan näkökulmasta ymmärrettävä ja selkeä?

Kyllä

Perustelut:

Luovutuslupa ja sen kohdentaminen eivät varmastikaan ole ymmärrettäviä ja selkeitä asioita kaikille asiakkaille. Etenkin julkisen sektorin osalta on mahdollista, että asiakas ei täysin hahmota antamiensa valtuuksien laajuutta ja merkitystä. Luovutuslupa -kokonaisuus on kaikkienensa monimutkainen ja siihen nähden pykälä on muotoiltu suhteellisen hyvin. Siirtyminen kohti yksityiskohtaisempaa rajaamista tekisi asiasta asiakkaan kannalta todennäköisesti vaikeampaa ymmärtää, koska eri asiakirjojen tai näkymien sisältö ei voi kuulua ns. kansalaisen perusosaamiseen.

Pykälää on hyvä vielä arvioida ja selkiyttää sekä yksinkertaistaa mahdollisuuksien mukaan.

Luovutusluvan kohdentaminen. Vastaako luovutusluvan kohdentaminen sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan tarpeita?

Kyllä

Perustelut:

Pykälää on muokattu aiemmin lausunnolla olleeseen versioon nähden siten, että mukaan on otettu luovuttaminen jollekin tietyille pykälään kirjatulle palvelunantajalle. Tämä selkeyttä pykälää. Samalla luovuttamista sisällön osalta on muokattu siten, että luovuttamisen mahdollisuudet eivät ole enää aivan yhtä hienojakoisia. Tämäkin selkiyttää pykälän sisältöä.

Luovutuslupa-kohdassa (25 §) on määritelty, että asiakas voi kohdistaa luovutusluvan myös yksityiselle toimijalle eli potilastietoja luovutettaessa nimeämälleen yksityisen sosiaalihuollon päävastuulliselle palvelunantajalle tai sosiaalihuollon asiakastietoja koskevan luovutusluvan

nimeämälleen yksityisen terveydenhuollon päävastuullisen palvelunantajalle. Varmistetaan, että kirjaus mahdollistaa sen, että tieto voi liikkua työterveyden tai vastaanottotoiminnan ja päihdesosiaalityöntekijän tai kuntoutuksen välillä.

Luovutusluvan kohdentaminen. Onko luovutusluvan mukainen lupien kohdentaminen toteutettavissa esitetyllä tavalla asiakas- ja potilastietojärjestelmiin (huomioiden sekä uusien tietorakenteiden mukaisesti tallennetut tiedot että aiemmin tallennetut tiedot)?

-

Perustelut:

Luovutusluvan kohdentamisen osalta on huomioitava erilaiset palvelujen järjestäjien ja yksityisten palveluntuottajien yhteistyön seurauksena syntyvät tilanteet. Tilanne voi olla asiakkaan näkökulmasta esimerkiksi sellainen, että asiakkaan sosiaalipalvelut tuottaa yksityisen sosiaalipalveluiden tuottaja ja terveystietopalveluiden tuottajana toimii samaisen hyvinvointialueen toimeksiannosta yksityinen terveystietopalveluiden tuottaja.

Arvionne asetuksen mukaisen luovutusluvan tietojärjestelmätoteutukseen tarvittavasta ajasta ja kustannuksista:

Tilanne vaihtelee palveluntuottajittain niin ajan kuin kustannustenkin näkökulmista. Tarkasteltaessa yksityissektoria laajemmin, puhutaan aikataulun osalta varmasti vuosista.

Muita kommentteja asetusluonnoksesta:

Perämäki Ulla
Hyvinvointiala HALI